

TEMA 3. LES COMPETÈNCIES DE LA UNIÓ EUROPEA

Curs acadèmic 2023 - 2024

MARÍA CARRO PITARCH

**PROFESSORA CONTRACTADA PREDOCTORAL DEL DEPARTAMENT DE
DRET INTERNACIONAL PÚBLIC (ACIF 2021)**

Aquesta obra està protegida amb una [Llicència Creative Commons Atribució-NoComercial-SenseObraDerivada 4.0 Internacional](#).

**Co-funded by
the European Union**

1. L'ATRIBUCIÓ DE COMPETÈNCIES A LA UNIÓ EUROPEA

A. PRECISIONS CONCEPTUALS

B. EL PRINCIPI D'ATRIBUCIÓ DE COMPETÈNCIES I LA UE

C. COMPETÈNCIES EXPLÍCITES I IMPLÍCITES

D. LA CLÀUSULA D'IMPREVISIÓ: L'EXPLICITACIÓ DE LES COMPETÈNCIES IMPLÍCITES

E. LES COMPETÈNCIES RESERVADES ALS ESTATS MEMBRES

A. PRECISIONS CONCEPTUALS

1. ≠ entre competències dels estats i de les organitzacions internacionals (= UE)

- ⊖ Estats (subjectes 1rs DI) = ens de base territorial → compt. sobiranes (totes les compt.)
- ⊖ Les OI (subjectes 2ns DI) = ens de finalitat funcional → competències d'atribució
 - Sense atribució → OI incompetent → acte *ultra vires*

B. EL PRINCIPI D'ATRIBUCIÓ DE COMPETÈNCIES I LA UE

1) UE = OI → tindrà competències d'atribució

2) Principi d'atribució de competències explicitat en el TUE i TFUE

- ⊖ [Art. 1, §1 TUE](#)
- ⊖ [Art. 3.6 TUE](#)
- ⊖ [Art. 5.1 TUE](#)
- ⊖ [Art. 7 TFUE](#)

3) Atribució de competències a la UE

- ⊗ Ha d'existir un article en els tract. que així ho preveja
- ⊗ Doble límit:
 - [Art. 5.2, lín. 1 TUE](#) = límit a l'actuació de la UE
 - [Art. 13.2 TUE](#) = límit a l'actuació de les institucions europees
- ⊗ Si s'excedeix qualsevol límit → acte *ultra vires* → recurs de nul·litat
- ⊗ Garantia de la correcta aplicació dels tract.
 - Control judicial de la competència de la UE
 - Obligació de motivar (requisit de validesa) [Art. 296, §2 TFUE](#). Abasta:
 - Indicar la base o bases jurídiques de cada acte de la UE
 - Indicar les fases del procediment d'adopció
 - Indicar els motius o raons de l'adopció

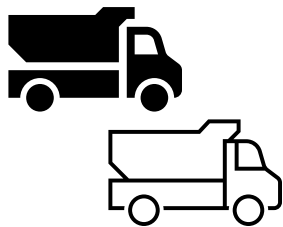
4) Les competències atribuïdes a la UE són irreversibles? Poden ser recuperades pels EM?

- ⊗ (En prin.), la jurisprudència del TJCE: són irreversibles, excepte revisió dels tract.
 - [Sent. Costa c. ENEL §7](#)
 - [Sent. Agència de Proveïment, §18-20](#)
- ⊗ (Però), reinterpretat pel Tract. Lisboa:
 - [Art. 48.2 TUE](#): revisar els tract. per a augmentar o **REDUIR** les compt. atribuïdes a la UE
 - Declaració 18 de l'Acta final Tract. Lisboa ho repeteix
 - La UE pot decidir deixar d'exercir compt. compartides amb els EM [Art. 2.2 in fine TFUE](#)
 - Es preveu la possible retirada d'un estat membre [Art. 50 TUE](#)
 - Brèxit

C. COMPETÈNCIES EXPLÍCITES I IMPLÍCITES

- 1) El prin. d'atribució de compt. significa que la UE només té les compt. explícites o expressament atribuïdes en els tractats?
 - ⊖ No, per doctrina de les competències implícites o tàcites → Competències apropiades per a aconseguir els seus objectius.
 - Interpretació sistemàtica (coherència amb els tract.)
- 2) Reconeixement jurisprudencial de les competències implícites de la UE
 - ⊖ [Sent. Fédéchar](#): utilització de l'“EFECTE ÚTIL” (interpretació d'una disposició ha d'aspirar a donar-li el seu ple efecte)
 - ⊖ [Sent. Itàlia c. Alta Autoritat 1960](#)
 - ⊖ [Sent. AETR, §12-14, 17-19, 22, 28 i 31](#) – consagra la doctrina (!)
 - *En anglés es coneix com *ERTA Case*.

COM c. C

Si l'art. 75 Tract. confereix competència per a “posar en pràctica la política comuna de transports” → Necessàriament ha d'incloure les relacions exteriors (efecte útil de la disposició) [per a adoptar un acord internacional]

D. LA CLÀUSULA D'IMPREVISIÓ: L'EXPLICITACIÓ DE LES COMPETÈNCIES IMPLÍCITES

1) Des dels inicis de les CE es va preveure un procediment per a explicitar les competències implícites (actualment, consagrat en l'art. [352.1 TFUE](#))

2) Novetats Tract. Lisboa:

- ⊖ Requereix aprovació prèvia del PE [Art. 352.1 TFUE](#)

- ⊖ Per principi de subsidiarietat, sotmès a control de parlaments nacionals [Art. 352.2 TFUE](#)

LES CONDICIONS PER A APLICAR LA CLÀUSULA D'IMPREVISIÓ

1) QUATRE condicions per a aplicar clàusula d'imprevisió ([art. 352 TFUE](#)):

1.- Només per a aconseguir un *objectiu* de la UE

2.- Que l'acció de la UE siga *necessària* per a aconseguir un dels seus objectius (no en la PESC)

- 1) Apreciació caràcter polític; 2) Unanimitat Consell; 3) Control TJUE s/ error manifest.

3.- Sense competències explícites previstes en els tract. constitutius

- TJUE afirma el caràcter subsidiari de l'art. 352 TFUE

4.- Supòsits en els quals està totalment *prohibit* utilitzar l'art. 352 TFUE:

- Tradicional: exclusió de la PESC [Art. 352.4 TFUE](#)

- Novetat Tract. Lisboa: harmonització disposicions legals i reglamentàries dels EM quan els tract. exclouen aquesta harmonització [Art. 352.3 TFUE](#); [Art. 2.5 \(2\) TFUE](#) (compt. suport)

ELS LÍMITS A LA UTILITZACIÓ DE LA CLÀUSULA D'IMPREVISIÓ

1) Reacció del TJCE a l'ús abusiu d'aquesta clàusula: no pot ser un mitjà d'augmentar les compt. de les CE, sense revisar prèviament els tract.

- ⊖ [Direct. 2/94, §29-30](#) (S/ l'adhesió a la CEDH) - ≠ [art. 6.2 TUE](#)?

- ⊖ Ús poc freqüent actualment

1) Les competències no atribuïdes (explícitament o implícitament) a la UE continuen pertanyent als EM

2) Explicitat reiteradament en el TUE

⊙ [Art. 4.1 TUE](#)

⊙ [Art. 5.2 TUE](#)

3) La funció dels tract. constitutius no és enumerar les competències reservades als EM

⊙ PERÒ a vegades, es limiten les compt. de la UE, especificant les compt. reservades als EM, p. ex. [art. 153.5 TFUE](#)

4) El DUE pot condicionar, de manera limitada, l'exercici discrecional de compt. sobiranes reservades als EM (p. ex., interpretació del TJCE d'“ordre públic”, “seguretat pública”, etc.)

2. LA DELIMITACIÓ DE LES COMPETÈNCIES DE LA UNIÓ EUROPEA

A. INTRODUCCIÓ

B. LES COMPETÈNCIES EXCLUSIVES

C. LES COMPETÈNCIES COMPARTIDES

D. LES COMPETÈNCIES DE SUPORT, COORDINACIÓ I COMPLEMENT

E. LA COMPETÈNCIA ESPECIAL EN MATÈRIA DE POLÍTICA EXTERIOR I DE SEGURETAT COMUNA (PESC)

A. INTRODUCCIÓ

1) Novetat Tract. Lisboa: delimita per primera vegada les competències de la UE (← per pressió dels *Länders* alemanys)

⊙ Segueix doctrina i jurisprudència prèvies

⊙ Per a això:

- distingeix diverses categories de competències [Art. 2 TFUE](#)
- classifica els “àmbits” de cada categoria de competències [Art. 3-6 TFUE](#)

B. LES COMPETÈNCIES EXCLUSIVES

1) Concepte: “ [...] només la UE podrà legislar i adoptar actes jurídicament vinculants” [Art. 2.1 TFUE](#)

⊙ Conseqüència: exclou acció normativa EM [Direct. 1/75](#)

⊙ PERÒ l'exclusió dels EM no és absoluta

- Previsió de l'art. [2.1 in fine TFUE](#): “si són facultats per la UE o per a aplicar actes de la UE”
- Si no hi ha exercici efectiu de la compt. exclusiva per la UE, compt. transitòria dels EM [Sent. Kramer, §30, 33-34 i 39-40](#)

2) Llista tancada d'àmbits en els quals la UE té compt. exclusiva [Art. 3 TFUE](#)

- 1) Concepte residual: [Art. 4.1 TFUE](#)
- 2) Conseqüències [Art. 2.2 TFUE](#)
 - ⊗ Competències “concurrents”? Abans de Lisboa sí, ara NO.
 - ⊗ Primacia acció UE
- 3) No assimilar competències compartides exercides per la UE amb competències exclusives de la UE:
 - ⊗ La UE només pot exercir una competència compartida si compleix el principi de subsidiarietat
 - ⊗ Protocol 25: l'acte adoptat per la UE en exercir una competència compartida no esgota l'àmbit (els EM poden actuar en la resta)
 - ⊗ Si la UE decideix deixar d'exercir una competència compartida, els EM la recuperen
- 4) Malgrat definició residual, TFUE identifica els àmbits “principals” [Art. 4.2 TFUE](#)
- 5) Emergeixen competències compartides “especials” (l'acció de la UE no exclou la dels EM):
 - ⊗ Polítiques econòmiques (art. 2.3 i 5.1 TFUE)
 - ⊗ Polítiques d'ocupació (art. 2.3 i 5.2 TFUE)
 - ⊗ La investigació, el desenvolupament tecnològic i l'espai (art. 4.3 TFUE)
 - ⊗ La cooperació per al desenvolupament i l'ajuda humanitària (art. 4.4 TFUE)
 - ⊗ Les polítiques socials (art. 5.3 TFUE)
 - ⊗ Per remissió de l'art. 2.6 TFUE, unes altres que apareguen en el TFUE (p. ex., art. 114.4 i 5)

- 1) Acció UE complementa l'acció dels EM
- 2) Concepte [Art. 2.5 TFUE](#)
→ Límit: “no podran comportar cap harmonització de les disposicions legals i reglamentàries dels EM”
- 3) Àmbits “tancats” d'aquesta mena de compt. [Art. 6 TFUE](#) (indústria, cultura, turisme, educació, etc.)

E. LA COMPETÈNCIA ESPECIAL EN MATÈRIA DE POLÍTICA EXTERIOR I DE SEGURETAT COMUNA

- 1) Per la seua importància, no es reconduïx a les tres classificacions anteriors
- 2) La compt. especial és la política exterior i de seguretat comuna (PESC), inclosa una política comuna de seguretat i defensa (PCSD) [Art. 2.4 TFUE](#)
- 3) Característiques de la PESC ([art. 24.1, §2 TUE](#), [art. 42.2 TUE](#), etc.):
 - ⊙ Regles i procediments específics
 - ⊙ Definida i aplicada pel CE + C (unanimitat)
 - ⊙ Executada pel AR
 - ⊙ TJUE: només controla la legalitat de determinades decisions + competència art. 40 Tract.

Competències UE

3. ELS PRINCIPIS QUE REGEIXEN L'EXERCICI DE LES COMPETÈNCIES

A. EL PRINCIPI DE SUBSIDIARIETAT

- **A.1. L'abast del principi de subsidiarietat**
- **A.2. Els controls de l'aplicació del principi de subsidiarietat**

B. EL PRINCIPI DE PROPORCIONALITAT

A. EL PRINCIPI DE SUBSIDIARIETAT

A.1. L'ABAST DEL PRINCIPI DE SUBSIDIARIETAT

1) Regulat en:

⊗ el TUE:

- [Preàmbul, paràgraf antepenúltim TUE](#)
- [Art. 5.3 TUE](#)

⊗ [Protocol núm. 2 sobre aplicació dels principis de subsidiarietat i proporcionalitat](#)

2) Competències a les quals afecta: competències no exclusives de la UE. Són:

- ⊗ Les compt. compartides
- ⊗ Les compt. de suport, coordinació i complement

3) El princ. de subsidiarietat limita l'exercici de les competències de la UE a les quals s'aplica:

- ⊗ Aquest princ. determina si la UE ha d'intervenir o no, exercint la seua competència (NO es presumeix)
- ⊗ Si ha d'intervenir, serà només en la mesura en què estiga justificat

4) La intervenció UE ha de justificar-se [[Protocol núm. 2](#). Abans, jurisprudència TJCE [Sent. Alemanya c. PE i Consell, §26-27](#)]:

- ⊗ davant la insuficiència de l'acció dels EM (a escala central, regional i local)
- ⊗ per una millor eficàcia de l'acció comuna
- ⊗ per les dimensions supranacionals de l'acció

5) Doble perspectiva del principi de subsidiarietat:

- ⊗ Defensa les compt. dels EM: la UE només intervindrà quan siga estrictament necessari
- ⊗ Afirmar la necessitat de la intervenció de la UE, quan estiga justificat

A.2. ELS CONTROLS DE L'APLICACIÓ DEL PRINCIPI DE SUBSIDIARIETAT

- 1) Regulat en: [art. 5.3, §2 i 12.b\) TUE](#); en [Protocol núm. 1 sobre la comesa dels parlaments nacionals a la UE](#); i en [Protocol núm. 2 sobre l'aplicació dels princ. de subsidiarietat i proporcionalitat](#)
- 2) El control a priori pels parlaments nacionals
 - ⊙ És control polític (preventiu) (= “sistema d'alerta primerenca”)
 - ⊙ Consisteix en:
 - Oblig. de remetre a parlaments nacionals (→ “regionals”) informació sobre tot projecte d'acte legislatiu
 - Cada parlament nacional emet un dictamen motivat en 8 setmanes si considera que el projecte d'acte legislatiu és contrari al prin. de subsidiarietat
 - Dos dictàmens si és parlament bicameral
 - Si 1/3 parlaments nacionals emeten vot negatiu: la Comissió deu reexaminar la seua proposta (**targeta groga**)
 - Si majoria vots negatius, el PE o el Consell podran retornar automàticament a la Comissió la seua proposta (**targeta taronja**)
- 3) El control a posteriori del Tribunal de Justícia
 - ⊙ És control judicial
 - ⊙ Oblig. de motivar els actes legislatius en relació amb els prin. de subsidiarietat i de proporcionalitat
 - ⊙ Recurs de nul·litat presentat per EM “de conformitat amb el seu dret intern” en nom del seu parlament nacional

1) Regulat en:

- ⊗ [Art. 5.4 TUE](#): “[...] el contingut i la forma de l'acció de la Unió no excediran del necessari per a aconseguir els objectius dels tractats”.
- ⊗ [Protocol núm. 2](#)

2) Competències a les quals afecta: totes les competències de la UE

3) Diferències entre princ.:

- ⊗ Subsidiarietat: determina si la UE ha d'intervenir o no, exercint la seua competència
- ⊗ Proporcionalitat: determina l'abast de la intervenció requerida de la UE

4) Persegueix evitar els excessos legislatius de la UE

- ⊗ Jurisprudència TJ [Sent. Alemanya c. PE i Consell, §54](#)
- ⊗ Art. 5.4 TUE i [Protocol núm. 2](#): el prin. de proporcionalitat s'aplica:
 - Al contingut dels actes de la UE: les càrregues econòmiques i administratives seran el més reduïdes possible i proporcionals a l'objectiu a aconseguir
 - A la forma dels actes de la UE: tradicionalment, es prefereixen les directives als reglaments europeus (deixen + marge d'apreciació als EM)

4. L'EXERCICI DE LES COMPETÈNCIES DE LA UNIÓ PER “ALGUNS” ESTATS MEMBRES

A. INTRODUCCIÓ

B. LES FÓRMULES DE L'EXCLUSIÓ VOLUNTÀRIA

C. LES COOPERACIONS REFORÇADES

- **C.1. Els antecedents previs**
- **C.2. El règim de les cooperacions reforçades**

D. MECANISMES DE FLEXIBILITAT ADDICIONALS EN L'ÀMBIT DE LA POLÍTICA EXTERIOR I DE SEGURETAT COMUNA

- 1) Tot tract. internacional (inclosos els tract. constitutius UE) es debat entre:
 - ⊗ Prin. de la integritat del text del tractat (= igualtat de drets i deures per a tots)
 - ⊗ Prin. de la flexibilitat del text del tractat (= règims diferenciats especials per a alguns estats)
- 2) En el procés d'integració europea:
 - ⊗ Abans del Tract. de Maastricht, els tract. constitutius de les CE van seguir, en general, el prin. de la integritat del text del tract.
 - Excepció: els “períodes transitoris” de les actes d'adhesió de nous EM (= prin. flexibilitat)
 - Aquesta possibilitat encara persisteix
 - ⊗ Amb Tract. Maastricht apareix objectiu polític + ambicions: la creació de la UE
 - Evidència que:
 - No tots els EM tenen el mateix concepte d'una Europa unida
 - No tots EM volen avançar en aprofundiment integració europea a la mateixa velocitat
 - ∅ Per unanimitat en reforma tract., anar al ritme dels més lents llevat que apareguen fórmules noves de flexibilització
- 3) Amb Tract. Maastricht, apareixen les “**fórmules d'exclusió voluntària**” (dimensió negativa)
 - ⊗ Un o diversos EM decideixen voluntàriament (i consensuat amb resta EM) autoexcloure's (*opting out*) de l'exercici d'algunes compt. atribuïdes a CE o UE
- 4) Amb Tract. Amsterdam, apareixen “**cooperacions reforçades**” (dimensió positiva)
 - ⊗ Alguns EM aniran en l'avantguarda de la integració europea, permetent que la resta de EM se sumen posteriorment

1) En la creació de la **moneda única ("euro")** des de Tract. Maastricht

- ⊗ Protocols sobre la situació especial del Regne Unit i Dinamarca
 - S'exclouen voluntàriament de l'establiment de l'euro (= *opting out*)
 - Posteriorment podran incorporar-se (= *opting in*) si compleixen les condicions
- ⊗ L'euro no és patrimoni comunitari → els estats que s'adherisquen després, podran triar
 - Suècia es va autoexcloure en adherir-se com a nou EM (*opting out* + *opting in*)

2) En la **política social**

- ⊗ Amb Tract. Maastricht, per Margaret Tacher, la política social no en TCE, sinó en un protocol especial que exclou el Regne Unit (*opting out*)
- ⊗ Amb Tract. Amsterdam, amb Tony Blair, es deroga el protocol especial i la política social s'inclou en el TCE per a tots els EM (*opting in* del Regne Unit)

3) En l'Espai **de Llibertat, Seguretat i Justícia (ELSJ)**

- ⊗ Situació especial del Regne Unit i Irlanda
 - Amb Tract. Maastricht, el Regne Unit accepta compt. de la UE sobre asil i immigració (tercer pilar: la CAJAI)
 - Tract. Amsterdam "comunitaritza" aquestes compt. (són una part del ELSJ). En incloure-les en el TCE → RU s'oposa a renunciar compt. sobre control fronteres exteriors → Afecta Irlanda, per tract. internacional previ amb RU → Fórmules d'exclusió voluntària
 - RU (= *opting out* absolut): podrà establir control fronteres sobre resta EM
 - RU + Irlanda (*opting out* relatiu) entre si: poden subscriure els tract. internacionals que desitgen sobre el control de les seues fronteres
 - Resta de EM respecte de RU (*opting out* recíproc) poden establir controls en fronteres exteriors que desitgen

- Tract. Lisboa: “comunitaritza” tot el ELSJ
 - S'estén a tot el ELSJ el dret d'*opting out* amb possibilitat d'*opting in* de RU + Irlanda

⊕ Situació especial de Dinamarca

- Dinamarca també es va oposar a la “comunitarització” de la CAJAI → fórmules flexibles:
 - Dret general d'*opting out* respecte de qualsevol mesura adoptada en el ELSJ
 - En sis mesos des d'adopció, dret d'*opting in* respecte d'una mesura concreta
 - ∅ En aquest cas, celebrar un tract. int. UE-Dinamarca (no per normes dret derivat europeu)
 - En qualsevol moment podrà renunciar a tota la seua situació especial

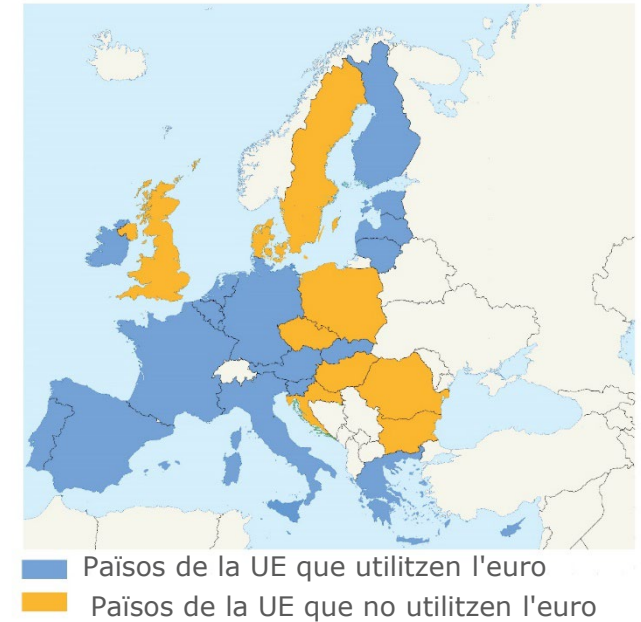
4) Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea (amb Tract. Lisboa)

- ⊕ Polònia [i el Regne Unit] (Txèquia? NO) s'exclouen voluntàriament (*opting out*) de la seua aplicació
- ⊕ No hi ha prevista cap fórmula d'*opting in*

Per què l'euro?

- Evita el risc de fluctuació i el cost del canvi de divises
- Més opcions i preus estables per als consumidors
- Cooperació econòmica més estreta entre els països de la UE

Pot utilitzar-se en qualsevol país de l'eurozona

- Monedes: una cara amb motius nacionals, una altra cara comuna
- Bitllets: no tenen cara nacional

Europa ofereix els millors nivells de protecció social del món i ocupa un lloc molt elevat en termes de qualitat de vida i benestar.

Una sèrie d'iniciatives contribueixen al manteniment d'aquesta situació:

- **La Carta Social Europea** garanteix una sèrie de drets socials i econòmics fonamentals. Defensa un ampli ventall de drets humans de la vida diària relacionats amb l'ocupació, l'habitatge, la salut, l'educació, la protecció social i el benestar.
- El **Fons Social Europeu** és el principal instrument que posseeix Europa per a donar suport a l'ocupació, ajudar els treballadors a millorar la seua ocupació i garantir oportunitats laborals més justes per a tota la ciutadania de la UE. La inversió de 10.000 milions d'euros a l'any millora les perspectives laborals de milions d'europesos, en particular dels qui experimenten dificultats per a aconseguir treball.
- L'objectiu principal de l'**Estratègia Europea d'Ocupació** és crear més i millors llocs de treball en tota la UE.
- La **Garantia Juvenil** representa el compromís de tots els estats membres perquè els joves menors de 25 anys reben una bona oferta de
 - ocupació
 - educació contínua
 - formació d'aprenent o
 - pràctiquesen un termini de quatre mesos després de perdre la seua ocupació o posar fi als estudis.

- La Carta dels Drets Fonamentals de la UE
- Cooperació contra el terrorisme
- La cooperació entre la policia i els agents encarregats del compliment de la llei en diferents països de la UE
- Coordinació de les polítiques d'asil i immigració
- Cooperació judicial en matèria civil

C.1. ELS ANTECEDENTS PREVIS

1) El patrimoni de Schengen

⊙ Els acords Schengen de 1985 i 1990 i el seu patrimoni es van negociar al marge dels tract. constitutius

- el Regne Unit i Irlanda es van negar a participar en l'espai Schengen (autoexclosos)
- Sí que es van afegir estats tercers a les CE (Islàndia i Noruega)

⊙ Tract. d'Amsterdam:

- Va establir integració patrimoni Schengen en el marc de la UE
- Art. 1 Protocol núm. 2: és una “cooperació reforçada” que afecta 13 dels 15 EM (exclosos Regne Unit i Irlanda, per no obligar-se per acords Schengen)
 - Protocol núm. 4: poden sol·licitar en qualsevol moment participar en algunes o en totes les disposicions d'aquest patrimoni
- Posició “especial” de Dinamarca (Protocol núm. 5): vinculada pel patrimoni Schengen, encara que no per totes les conseqüències de la seua comunitarització. Si decidira vincular-se → tractat CE-Dinamarca

⊙ Tract. de Lisboa: la situació es manté, ampliada a tot el ELSJ

- Vincula a 26 dels 28 [avui 27] EM (= “cooperació reforçada”)
- [el Regne Unit i] Irlanda exclosos
 - Protocol núm. 20: mantenen control de les seues fronteres
 - Protocol núm. 21: *opting out* del títol V TFUE, complementat amb *opting in* en qualsevol moment
- Posició “especial” de Dinamarca (Protocol núm. 22): *opting out* general, però amb dret d'*opting in* internacional en sis mesos següents a l'adopció de mesures

⊙ Peculiaritats del “patrimoni Schengen (= “cooperació reforçada”) respecte del règim general de les cooperacions reforçades:

- el patrimoni Schengen es considera patrimoni de la UE → ha de ser acceptat íntegrament pels nous EM
- És una cooperació reforçada en la qual poden participar estats tercers a la UE:
 - Des de l'inici, Islàndia i Noruega
 - Oberta a altres estats: Suïssa i Liechtenstein

2) La implantació del “euro” com a moneda única

- ⊙ [Regne Unit], Dinamarca i Suècia es van autoexcloure de l'euro
- ⊙ Dels 25 EM restants, només 19 (inicialment, 11) estan en la moneda única
- ⊙ Els 6 EM restants, obligació de complir condicions per a ingressar en l'Eurogrup
- ⊙ L'euro és una autèntica cooperació reforçada [Art. 136 i 137 TFUE](#)
- ⊙ Única ≠ amb règim general cooperacions reforçades: previsió expressa en TFUE

'Schengen'

- No hi ha controls policials o duaners a les fronteres entre la majoria dels països de la UE i Noruega, Liechtenstein, Suïssa i Islàndia.
- Controls més estrictes a les fronteres exteriors
- Més cooperació entre les policies dels països membres
- Possibilitat de comprar i portar amb si productes d'ús personal en els desplaçaments entre països de la UE

C.2. EL RÈGIM DE LES COOPERACIONS REFORÇADES

1) Règim general

⊗ [Art. 20.1, §1 TUE](#)

- Possibles només en el marc de competències no exclusives de la UE
- Límits materials: [art. 326-327 TFUE](#)

⊗ [Art. 20.1, §2 TUE](#)

- Finalitat: “impulsar els objectius de la Unió, protegir els seus interessos i reforçar el seu procés d'integració”
- Obertes permanentment a tots els EM
 - Confirmat en [art. 328 TFUE](#)

2) Procediment:

⊗ Mai en àmbits de competència exclusiva de la UE

⊗ [Art. 329.1 TFUE](#): procediment general (en tots els àmbits competencials restants, excepte en la PESC)

⊗ [Art. 329.2 TFUE](#): procediment especial en la PESC

3) Autorització d'una cooperació reforçada: [art. 20.2 TUE](#)

⊗ Últim recurs i mínim de 9 EM

⊗ Sistema de votació

- [Art. 20.3 TUE](#)
- [Art. 330 TFUE](#) i mecanisme de flexibilitat en [art. 333 TFUE](#)
- [Art. 238.3 TFUE](#)

4. Eficàcia cooperacions reforçades [Art. 20.4 TUE](#)

- ⊗ Eficàcia limitada (≈ eficàcia relativa tractats internacionals)
- ⊗ Dret d'*opting out* per a nous EM
 - Històricament, Suècia i l'euro

5. Adhesió de més EM a una cooperació reforçada ja existent

- ⊗ Procediment general (excepte en la PESC) [Art. 331.1 TFUE](#): notif. al C + COM (confirma participació; si no → t reconsideració → EM pot anar al C perquè es pronuncie)
- ⊗ Procediment especial en la PESC [Art. 331.2 TFUE](#): notif. al C + AR + COM → Decideix C (prèvia consulta AR).

6. Primera cooperació reforçada existent: [Reglament \(UE\) núm. 1259/2010, del Consell, de 20.12.2010, pel qual s'estableix una cooperació reforçada en l'àmbit de la llei aplicable al divorci i a la separació judicial](#) (14 EM, inclosa Espanya)

7. Poc utilitzades en la pràctica:

- ⊗ [Reglament \(UE\) 2016/1103, del Consell, de 24.6.2016, pel qual s'estableix una cooperació reforçada en l'àmbit de la competència, la llei aplicable, el reconeixement i l'execució de resolucions en matèria de règims econòmics matrimonials](#) (18 EM, inclosa Espanya)
- ⊗ [Reglament \(UE\) 2016/1104, del Consell, de 24.6.2016, pel qual s'estableix una cooperació reforçada en l'àmbit de la competència, la llei aplicable, el reconeixement i l'execució de resolucions en matèria d'efectes patrimonials de les unions registrades](#) (18 EM, inclosa Espanya)

- 1) Possibilitat d'aplicar en la PESC cooperacions reforçades.**
- 2) Malgrat regla d'unanimitat en adopció de decisions PESC, clàusula d'“abstenció constructiva” (el “no” d'un o diversos EM no és un veto) - [Art. 31.1 TUE](#)**
- 3) En el nucli dur de la Política Comuna de Seguretat i Defensa (PCSD): Consell pot encomanar una missió a un grup de EM - [Art. 42.5 i 44.1 TUE](#)**
- 4) Novetat Tract. Lisboa: cooperació estructurada permanent en l'àmbit de la PCSD - [Art. 42.6 i 46 TUE](#)**
 - [Decisió \(PESC\) 2017/2315, del Consell, d'11.12.2017, per la qual s'estableix una cooperació estructurada permanent i es fixa la llista dels estats membres participants](#)
 - [Decisió \(PESC\) 2018/340, del Consell, de 6 de març de 2018, per la qual s'estableix la llista de projectes que han de desenvolupar-se en el marc de la Cooperació Estructurada Permanent \(CEP\)](#)